

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

17. Secunda difficultas, an amor ille gratiæ sit debitus creaturæ rationali
innocenti & quomodo. Aliqua de debito gratiæ sufficientis iuxta
Recentiores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

et ei dilectione casti amoris adhaereat. Iuxta
quam incommutabilem veritatem velut ar-
tem qua condita est natura rationalis eam vi-
tuperamus; dum illo amore desituitur. Hoc
enim vituperamus, quod in illa arte quam
cernimus, non videmus. Quisquis enim ali-
quid recte respicit, et cernit regulam iustitiae, cui
comparans quod videt primum & cernens non conve-
nit, relictus in regula reprehendit, tanquam artifex,
ut idem sanctus Doctor ait.

Quae tam operose prolixèque deducenda
iudicavimus, ut Primò plenissimè constaret
lectori mens Augustini, utrum amor Dei sit
creaturae naturalis. Mature namque suis mo-
mentis doctrina eius ex diversorum librorum
eius, temporum consonantibus testimonijs pon-
derata non aliud clamat, quam id, ut minimè
quod nos superius asserimus: Amorem scilicet
Dei creatoris, creaturae rationali esse na-
turalem; non isto sensu quasi viribus natura-
libus obtineri possit vel pars esset vel ut pro-
prietas vel actio naturalis ex natura facult-
atibus fluere, quod longe ab Augustino est,
nec etià quia cum taxat à nativitate creaturae
datus est, vel natura consentaneus, ornatis-
simus ac perfectivus; sed quia natura rationalis
in ipsa arte qua facta est, in incommutabili
veritate cernit, natura sua ut Deo adhaereat con-
venit: natura sua competere esse cum Deo. Hoc
est amorem istum naturalissimam, arctissimam,
severissimamque obligatione sibi esse praescrip-
tum, ut pote, quo diligere & colere debet Deum
suum ultimum suum naturalem; supernaturaliter
licet acquirendum: in quem clarè videndum,
fructum, ac diligendum, etiam naturaliter
inclinetur, quamvis ut sanctus Thomas loqui-

tur, non possit naturaliter illum consequi, sed solum
per gratiam propter eminentiam suam illius. Hinc
enim oritur quod si non adhaereat vitium sit
creaturae rationalis vituperatione dignissimum
tandem quo juxta sensum illum naturae, ra-
tionalis integritas minuat, status naturalis
labefactetur, bonitas naturalis corrumpatur.

Secundò ut constaret quam procul ab ista
sancti Doctoris mente doctrinaque discedant
qui duplicem amorem Dei castum statuunt,
naturalem unum, alterum supernaturalem.
Quicquid enim ex Augustino protulimus,
totum de illo solo amore & adhaesione Dei
intelligitur, quam Deus ipse diffundit in cor-
dibus nostris per Spiritum sanctum suum. Cui
Augustinus propter illam, connaturalitatem
quam explicavimus, tribuit quicquid ipsi amo-
ri tribuit naturalis. Nec alius ullus amor
Dei castus, in Augustini scriptis invenitur,
quam ille cuius auctor est ipse Deus. Quisquis
alium castum Dei amorem inducit, sciat se
doctrinam Augustino & omnibus veteribus
gratiae defensoribus inimicam traditurum.
Apud quos nihil insolentius, absurdius, quam
creatoram amore casto (hoc est quo non aliud
quippiam, sed Deus propter Deum diligitur)
diligere posse Deum sine inspiratione & gra-
tia eiusdem Dei. Quicquid praeter amorem
istum divinitus datum prolepti humani cogi-
tari quare cunctae subtilitas & eruditio, hu-
mana Philosophia, laetus est. Quam tuncem
si in rebus tanti momenti parat sequi, nihil
mireremur si cum Pelagii amoris illum natu-
ralem, sicut & puram naturam toto con-
tra in Ecclesiam introducere conantibus, naufragij
discrimen lubeamus.

CAPVT XVII

Secunda difficultas, an amor ille gratiae sit debitus creaturae rationali
innocenti, & quomodo. Aliqua de debito gratiae suffi-
cientis juxta Recentiores.

Sed hinc jam secunda difficultas nas-
citur utrum amor iste quo creatura ad-
haeret Deo tanquam naturali fini
suo, creaturae rationali debeatur, an
gratiae donum sit. Si enim de-
betur quomodo ex gratia est? Si ex gratia est
utique non debetur, alioquin gratia non est
gratia.
Quid in hac difficultate dicendum sit iux-
ta Augustini principia jam ut unquam quasi per-
tinet subducere coepit. Nec enim alio ten-
dunt illa argumenta cuncta, quibus creatu-
ram naturalem à Deo sine amore gratuito
veritatis & iustitiae institui non posse com-
proavimus. Haec enim duo in eius doctri-
na videntur esse certa, primum, Deum crea-
torem creaturae rationali in quocunque tan-
dem fingatur statu, esse super omnia creata
diligendum. Nam sine illius dilectione, ne-
que verum, nec iustum, nec bonum, nec rectum vo-
luntas eius esse potest, ut abundè declaratum
fuit. *Qui enim dubitet dicere, inquit, voluntatem*

Anullo modo institui diligentem non modo esse ius-
tam, sed etiam peccatam voluntatem? Hoc enim
debetur creaturam istam creatori suo non ex
gratiae statu, sed ex ipsa divinae imaginis in-
stitutione, quae salva natura eius tolli nequit,
proficiscitur: nec nobis ex revelatione debi-
tum illud esse naturalissimum, sed ex arte
qua facta est, innotescit, ex qua velut vitium
reprehendimus eum Deum deserendo ab illa
arte discedit. Quae omnia iam superius decla-
rata sunt. Secundum est, hanc dilectionem
quantumvis creaturae rationali consentaneam,
divinae gratiae beneficio supernaturaliter esse
conferendam. Quod principium tam est cer-
tum Augustino, quam quod certissimum. Haec
igitur duo fundamenta in huius difficultatis
discussione atque solutione salva esse debent, si
juxta sanctissimi Doctoris doctrinam, hic phi-
losophari & veritatem assequi cupimus. Alio-
quin enim cum universa principiorum, eius
mole luctandum est.

Quapropter salvo meliori iudicio eorum
113 qui

lib. 1. d.
p. 113.
cap. 17.

TINW
MII

qui accuratius quam ego Augustini principia profundius penetrarunt, alterutrum hic mihi dicendum videtur, aut creaturam rationalem non posse à Deo ante omne peccatum tam alienum quam proprium sine casto amore produci: aut certe si potest, eam a solutam ab illo debito diligendi. Certissima enim ille Augustini regula est, *Nemo debet quod non accepit*. Et illa explicatio; *Ex eo quod non accepit nullus reus est: ex eo vero quod non facit, quod debet, in se reus est. Debet autem si accepit & voluntatem liberam, & sufficientissimam facultatem*. Et illa liquidissima, *Si hoc adiutorium, permanendi in dilectione Dei, vel Angelo vel homini, cum primum facti sunt, defuisset, quantam non talis natura facta erat, ut sine divino adiutorio posset manere si vellet non utiq; sua culpa cecidissent, adiutorium quippe defuisset sine quo manere non possent*. Et illa absolutissima brevissimaque: *Peccati reum teneri quemquam, quia non fecit quod facere non potuit, summe iniquitatis & insanie est*. Quæ citra omnem ambiguitatem probant creaturam rationalem hoc ipso quo sine culpa sua non accepit sufficientissimam facultatem adhaerendi Deo, si non adhaerit sed ab eo ceciderit culpa caritaturam, ipsamq; calum ejus ita creatori esse imputandam, ut non foret culpa cadentis creature, sed instituentis Dei: utpote quæ sine culpa creature præcedente negaret illam gratiam, sine qua in illo ordine naturali sub Deo manere non posset, sed ab illo necessario excideret. Nam quomodo non creatori deputandum est quicquid in eius creatura fieri necesse est? Sed ex tali creationis ejus modo tanta moles absurditatum sequitur ut eis arcendis aut dissipandis, alienum auxilium mihi necessarium fore sentiam: Fateor enim me succumbere. Quis enim facile intelligat illum institutionis modum, quo creatura rationalis, hoc est imago Dei non debeat eum diligere ad cuius institutionem facta est? Non debeat intentione bonâ se suaque referre in ultimum & naturalem finem suum? Non debeat eum vero cultu colere? Non debeat in actionibus suis veritatem, æquitatem, iustitiam, rectitudinem spectare atque diligere? Nullum autem istorum sine Dei dilectione fieri potest, nec dilectio ista in cordibus diligentium sine sancti Spiritus inspiratione diffundi. Quis capiat quod creatura rationalis in creaturis finem suum ultimum collocare possit, illis amandis inardescere, in illis affectu requiescere? Et per omnium pœne creaturarum cupiditates à Deo suo alienata voluntari? Quo enim sese verterit, quæ in creatorem non potest surgere? In aliquo enim necesse est affectus ejus requiescat. In his autem quæ diximus prout natura nunc est, omnis peccati ratio sita est, nec alia imaginis Dei natura esset, si sine creatoris amore vel amandi potestate instituta fingeretur. Iterum dico solvendis istis trabalibus difficultatibus juxta sancti Doctoris nota & certa principia, fateor me succumbere: & in hac densa silva elucem mihi quempiam præire quam discipulum sequi malim.

Lib. 3. de lib. arb. c. 15. Ibid. c. 16.

Lib. de corr. & grat. c. 11.

Lib. de duob. animab. c. 12.

Lib. 3. de lib. arb. c. p. 4.

LA NOSTRE

A Itaque relicta ista viâ primam tanquam Augustini principis omnino consentaneam tutioremque capiamus. Juxta quam dicendum erit non posse creaturam rationalem nullam omnino iniquitate præeunte sine casto amore Dei conditi, aut certe sine sufficientissima, ut Augustinus loquitur, facultate qua possit caste inhærere creatori suo. Cum enim alterutrum omnino necessarium sit ut vel Deus nego do creaturæ sui diligendi facultatem, tot perturbatorum, absurditatumque pietati repugnantium quas recentissimus, in creatura sua causa censatur, vel id ei tribuar, quo possit eas fugere, quid superest, nisi ut ei, si non amore casto inhærendi sibi, certe sufficientem gratiam suæ facultatem qua ei possit inhærere si velit, & creaturæ cupiditates fugere, largiatur? Quod antequam ex Augustino, cujus hic terminus vestigia, allectum eam, nemo miretur Scholasticorum tanquam audacius dictum, quasi gratiam divine dilectionis, ipsa largienda gratiæ necessitate deprimamus. Illi ipsi quippe qui gratuita gratiæ trutinatores accuratissimi videri volunt, multo longius contra expressam Augustini doctrinam claramque veritatem si cui tantum non desint oculi ad cernendum, in hoc ipso genere progressi sunt. Nam eorum doctrina satis pervagata est, etiam in statu naturæ lapsæ, post gravissimum illud peccatum quo natura damnata est, gratiam Dei sufficientem creaturæ rationali esse adhuc debitam, nec ei posse quàmvis sit libera voluntate, denegari. Alioquin impossibilia jubere Deum, nulla fore peccata, nos peccaturos in eo quod vitare non possumus. Hinc Lessius: *Præcepta decalogi ad omnes pertinent quæ sine auxilio divino impossibile est servare. Offert ergo Deus hoc auxilium. Alioquin sequeretur & Deum jubere impossibilia & nos peccare in eo quod vitare non possumus: vel certe violando divina præcepta nos non peccare quæ omnia sancta doctrina repugnant*. Et Bellarminus in eandem sententiam: *Restat ut omnes homines semper habeant auxilium necessarium ad non peccandum aut certe non possint non peccare, ac per hoc peccando non peccent*. Quod paulò post etiam extendit ad auxilium conversioni necessarium, quando non possunt sine conversione vitare peccatum. Et Franciscus Suarez in quodam opusculo docet, quod si gratia excitans & adjuvans sufficienter deesset homini vocato ad credendum aut poenitendum, *Ille homo merito posset alteri (id est Deo) tribuere quod vocatus cum esset ipse non venire; ei inquam posset tribuere qui negavit manus aliquid auxilium necessarium ad veniendum: & nullam viam vel modum obtinendi tale auxilium in eius arbitrio seu voluntate collocavit*. Et in libris de prædestinatione: *Gratia sufficiens licet non sit debita naturæ secundum se spectata & multo minus ut affectu originali culpa; est nihilominus aliquo modo debita naturæ ordinata ad finem supernaturalem cum debito illum procurandi*. Et Gabriel Vasquez multò luculentius & animosius: *Exissimo non sensisse Augustinum ob solam culpam primi parentis nos privatos fuisse sufficiente etiam auxilio per*

Lib. 1. de civ. d. 10.

Lib. 1. de decalog. c. 1.

Lib. 1. de pecc. m. c. 1.

Opus. lib. 1. c. 1.

Lib. 1. de prædest. c. 1.

Lib. 1. de pecc. m. c. 1.

per singulas occasiones peccati; quia si tali auxilio
ita privati essemus, necessario in singulis succumberemus;
sicut primus parens si ei adiutorium sufficientis
desisset, & ita peccatum ad culpam non imputaretur.
Et paulo post in eadem disputatione: Quod si
ad vincendam tentationem est aliqui gradus minimus
sufficiens, auxilij illud sane non perdidimus in primo
parente. Et iterum: Quarto, existimo posteros
Adam penitus non perdidisse in eo omne auxilium suffi-
cienti, quod est ad singulas occasiones peccati; aut etiam
ad aliquam (hoc est, ad servandum quodlibet
praeceptum sine peccato) neque perdere potuisse.
Et statim se monstrasse dicit: Non posse nobis
Deo negari auxilium sufficientem ad non consentiendum
peccato & tentationi, eo quod nulla sit occasio peccati
quod libere committimus in hac vita quae non reponat
nobis integram libertatem &c. Quomodo enim in-
ter libertatem nostram nulla occasione impediri potuit
non perhibita iudicio rationis, ita etiam non potuit
sine auxilio sufficiente ad libertatem relinqui, ut gra-
tiam nec aliud penitus perdere in primo parente. Ita in
alio loco dicit auxilium sufficientem ad singulas occa-
siones, hoc est ad servanda praecepta; non
fuisse negatum nec negari potuisse, sed tantum ad
opera bona quae non sunt in precepto. Causam vero
tantae indigentiae, & necessitatis gratiam tri-
buendi, ex creaturae rationalis perfectione,
& necessitate divinae gubernationis petit. Haec,

A inquit, indigentia gratia in creatura rationali
provenit ex magna ipsius dignitate, quia gratia
beneficij capax, & ex immensitate & infinitate di-
vine providentiae & quia necessario gubernari debet.
Haec & similia passim poene omnes Recentio-
res confidenter docent, quibus gratiam suffi-
cientem ad praecepta servanda etiam fidei &
poenitentiae necessariam negari non posse, etiam
post lapsum primi parentis, imo post queli-
bet peccata profitentur: vel certe eos qui pec-
care videntur, nullius fore culpe reos. Quod
si illis hoc licet, sola ratione fallaci felicitate du-
ce tradere, contra expressam doctrinam anti-
quorum gratiae defensorum, quam se agnosce-
re non dissimulant; liceat sane sancto Augu-
stino, irreprehensibili divinae gratiae patro-
no, creaturae rationali cum primaevali in-
nocentia ex creatoris manibus procedenti, si-
milem gratiam, ex non dissimili causa quo-
dammodo debitam assignare, ne aliquo prae-
cepti non solum divinae dilectionis violatio,
sed etiam omnium ceterorum quae aeterna Dei
lege sancuntur, & sine Dei dilectione imple-
ri nequeunt, in creatorem ipsum revolvantur;
vel certe aliquo modo creaturae fas sit, ne-
glectis legibus aeternis sui creatoris, quodlibet
adversus eas inculpate impuneque perpetrare.

Disp. 193.
c. 3.
V. 1. 2. 2.
disp. 193. c. 4.
n. 33. & 39.

CAPVT XVIII.

Gratiam dilectionis Dei non posse sine culpa subtrahi creaturae
rationali innocenti, & aliquo modo debitam esse quinque
argumentis alijs ex Augustino probatur.

Porro revera istud sensisse Augusti-
num, quod amor ille vel amandi pote-
stas creaturae rationali inculpatae extra
culpam subtrahi nequeat, multis haud
dubijs indicijs praeter ea quae iam haec tenens toc
testimoniorum & argumentorum corrogatio-
ne ex Augustino dicta sunt, ostendi potest.
Ex quibus etiam quam maxime constabit,
illud ipsum quod supra tot argumentis pro-
bavimus, sine amore supernaturali Dei non
posse creaturam rationalem innocentem condi-
ri. Primum quia aperte docet, contra Pelagia-
nos, non posse parvulis, si sine peccato in illa
natura puritate, quam praedicabant, ex opi-
nione Pelagiana nascerentur, negari sine in-
justitia adoptionem filiorum Dei. Nemo
autem adoptatur nisi per dilectionem Dei, ut
potest sola discernat inter filios Dei & filios
diaboli, itaque contra Iulianum, qui di-
xerat nullam suam cuique sine fraude, sine gra-
tia relinquere, dicit, inquit, quia iustitia ille par-
vulum adoptavit in baptismo, ille sine hac adoptione
moriatur. Cur non sit ambobus honor ille communis,
aut ab isto honore alienatio, cum sit ambobus seu bona
seu mala causa communis? Non dicit, quia nec Dei
gratiam nec Dei iustitiam homo magis Pelagianus
quam Christianus sapit. Hoc est, non potest hoc
Pelagianus dicere, quia non intelligit hoc esse

A contra iustitiam si eis bona causa communis
est: esse gratiam, si mala. Quod multo evi-
dentius alijs locis explicatur: *Di si potes, qui
scilicet utrumque peccato carere sentis, cur
ambos adoptare noluisti, qui certe ambos ad ima-
ginem suam condidisti. An haec iustus est ut non sit om-
nipotens? Si voluit & non potuit ubi certe nullus
eorum noluit ne imperium patris divini re-
feratur ad meritum voluntatis humanae, sic certe nulli
eorum dicere potest Deus voluit & noluisse?* Et ite-
rum: *Si non condemnat Deus nisi spreto, id est,
nisi peccati alienius iniquitate coateptus &
irritatus, dicit ntrum spernat filium suum nisi
spreto. Quod si non audes, dicit unde spernat eos,
quos parvulos non adoptat, in quibus eum spernari non
invenies nisi eos invenias in adam. Quam diceret
impossibile est ut parvuli non adoptentur a
Deo, si ut asseritis nulli eorum peccato Deus
spreto fuerit. Et clarissime latissimeque in
alio loco qui unus instat & explicatio om-
nium esse potest: Cur ergo cetera multa nego
Deus parvulis, qui sine hac gratia in illa aetate mori-
untur? Cur inquam non eis datur illuminatio spi-
ritualis, adoptio filiorum Dei, municipatus in terra sa-
lem caelestis, sanctificatio, etque in Christi membris
translatio & possessio regni caelorum? Haecne tot
munerata necesse est tot imaginibus suis nullum se-
cundum vos peccatum habentibus negaret Deus penes
quem*

Ibid. f. 34.
Ibidem.

Lib. 1. op. 1.
cap. 34.
f. 29.

Eccl. 11.
op. 1. p. 1.
f. 59.

